

Vážený pan
Mgr. Jakub Med
ředitel Sekce správních řízení
Energetický regulační úřad
Masarykovo náměstí 91/5
586 01 Jihlava

Na vědomí

Vážený pan
Ing. Stanislav Trávníček, Ph.D.
předseda Rady
Energetický regulační úřad
Masarykovo náměstí 91/5
586 01 Jihlava

Vaše značka 14011-2/2023-ERU
Sp. zn. 6525/2022/VOP/JMK
13627/2022/VOP/JMK
Č. j. KVOP-9009/2024
Datum 6. března 2024

Vážený pane řediteli,

navazuji na naši předchozí komunikaci ve věci podnětu paní A. a pana B., které se týkaly postupu Energetického regulačního úřadu při řešení diskriminace spotřebitele.

Předně Vám děkuji za Vaše podrobné vyjádření k věci. Vážím si toho, že jste odpovědím na mé dotazy věnoval svůj čas a vyjádřil se nejen k dvěma zmíněným případům, ale celkově k praxi Energetického regulačního úřadu v této oblasti.

Na základě provedeného šetření jsem dospěl k závěru, že úřad pochybil, když podněty stěžovatelů řádně nevyhodnotil z pohledu možné diskriminace spotřebitele. Bližší odůvodnění mých závěrů uvádím níže.

Na základě vlastních zkušeností s řešením podnětů na diskriminaci si však uvědomuji, že oblast diskriminace spotřebitele není jednoduchá. Cením si proto Vašeho návrhu společné diskuse nad tímto tématem. Budu rád, pokud budeme moci tuto oblast probrat na společném setkání. Podrobnosti uvádím v závěru tohoto dopisu.

Zákaz diskriminace spotřebitele a role Energetického regulačního úřadu

Zákon o ochraně spotřebitele mimo jiné zakazuje diskriminaci spotřebitele.¹ Diskriminace obecně spočívá v rozdílném zacházení s osobami nacházejícími se ve srovnatelné situaci, a to bez objektivního a rozumného zdůvodnění. Zákon o ochraně spotřebitele však nevymezuje zakázané diskriminační důvody, na základě kterých nesmí být spotřebitel znevýhodněn. Podle Nejvyššího správního soudu² je sice stěžejním předpisem na poli

1 Ustanovení § 6 zákona 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.

2 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. srpna 2017, č. j. 2 As 338/2016 – 27, [nssoud.cz](https://www.nssoud.cz).

ochrany před diskriminací antidiskriminační zákon³, při výkladu pojmu diskriminace spotřebitele je však třeba zohlednit také diskriminační důvody upravené v jiných právních předpisech. V Listině základních práv a svobod⁴, v zákoníku práce⁵ i ve školském zákoně⁶ nalezneme diskriminační důvod „majetek“. Domnívám se proto, že o diskriminaci spotřebitele se může jednat i v případě, kdy ke znevýhodnění dochází z důvodů souvisejících právě s majetkem.

Veřejný ochránce práv již dříve uvedl, že s majetkem jako diskriminačním důvodem je spojen například výkon exekuce, a znevýhodňování osob v exekuci tak může být diskriminační.⁷ Podobně je s majetkem spojeno také probíhající insolvenční řízení či povolené oddlužení. Pokud tedy dochází ke znevýhodnění spotřebitele z důvodu insolvenčního řízení, může se jednat o diskriminaci z důvodu majetku.

Podle Nejvyššího správního soudu se o diskriminaci nejedná, pokud má rozlišování objektivní a rozumné (ospravedlnitelné) důvody, tedy jestliže sleduje legitimní cíl a prostředky použité k jeho dosažení jsou tomuto cíli přiměřené. Při hodnocení přiměřenosti je třeba zvážit, zda daného cíle nelze dosáhnout mírnějšími prostředky.⁸

Energetický regulační úřad vykonává dozor nad dodržováním zákazu diskriminace spotřebitele v oblasti podnikání v energetických odvětvích.⁹ Pokud Energetický regulační úřad obdrží podnět, ze kterého vyplývá podezření na znevýhodnění spotřebitele z důvodu majetku, měl by posoudit, zda nedochází k diskriminaci spotřebitele. Při hodnocení diskriminace by měl posoudit nejen to, zda k rozlišování mezi spotřebiteli existuje nějaký legitimní cíl, ale také to, zda dodavatel energií k jeho naplnění používá přiměřené prostředky.

Postup Energetického regulačního úřadu při řešení podnětů stěžovatelů

Z podnětů stěžovatelů vyplývalo, že ze strany dodavatele energií dochází ke znevýhodnění spotřebitelů z důvodu probíhajícího insolvenčního řízení. Právě probíhající insolvenční řízení totiž bylo důvodem, proč dodavatel energií odmítl uzavřít smlouvu o dodávce energií.

3 Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon).

4 Čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

5 Ustanovení § 16 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

6 Ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

7 Stanovisko veřejného ochránce práv ze dne 7. června 2018, sp. zn. 39/2018/DIS, [eso.ochrance.cz](https://www.eso.ochrance.cz).

8 Například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. června 2022, č. j. 7 As 9/2021 – 22, [nssoud.cz](https://www.nssoud.cz).

9 Ustanovení § 17 odst. 7 písm. f) zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon).

V případě podnětu pana B. však Energetický regulační úřad uvedl, že v energetickém zákoně není právo zákazníka na uzavření smlouvy a úřad nemůže ukládat povinnost smlouvy uzavírat.¹⁰

Podnět paní A. pak Energetický regulační úřad nejdříve vyhodnotil podobně, když uvedl, že dodavatelé energií nemají povinnost uzavřít smlouvu. Dodal také, že pokud je zákazník vyhodnocen jako rizikový, například z důvodu insolvenčního řízení, smlouvu dodavatel v některých případech neuzavře.¹¹ Po opětovném prověření případu úřad uvedl, že insolvenční řízení zvyšuje riziko nehrzení závazků, proto s lidmi v oddlužení dodavatel smlouvy neuzavírá. O diskriminaci by se podle úřadu mohlo jednat jen tehdy, pokud by dodavatel s některými zákazníky ve stejné situaci smlouvu uzavřel, a s jinými nikoliv.¹²

Hodnocení

V případě podnětu pana B. úřad věc z pohledu možné diskriminace vůbec nevyhodnotil, přestože z podnětu vyplývalo podezření na znevýhodnění spotřebitele z důvodu majetku (insolvence).

V případě podnětu paní A. pak úřad nejprve otázku možné diskriminace rovněž pominul. Následně se sice již možné diskriminaci věnoval, omezil se však pouze na zjištění existence legitimního cíle (omezení rizika nehrzení závazků). Nevyhodnotil už ale, zda dodavatel ke splnění tohoto cíle používá přiměřené prostředky. Na místě bylo minimálně zvážit, zda tohoto cíle nelze dosáhnout jinak, než úplným vyloučením člověka v insolvenci z možnosti uzavřít smlouvu. Mírnějším prostředkem může být například požadavek na složení jistoty, který úřad jako přiměřený vyhodnotil dříve v případech neoprávněného odběru, případně jiný požadavek na zajištění dluhu, například ručením.

Úřad dále uvedl, že o diskriminaci by se mohlo jednat jen tehdy, kdyby některé lidi v insolvenci dodavatel energií vyloučil, a jiné ne. Energetický regulační úřad tak pominul, že by mohlo docházet k diskriminaci celé skupiny spotřebitelů, kteří jsou v insolvenčním řízení (oddlužení).

Energetický regulační úřad tak pochybil, když porušil svoji povinnost vykonávat dozor nad zákazem diskriminace spotřebitele ze strany energetických společností.

Závěr

Vážený pane řediteli, cením si toho, že jste popsáné nedostatky v postupu Vašeho úřadu sám uznal ve svém vyjádření. Uvědomuji si, že k pochybením mohlo dojít i v důsledku velkého množství podání v době nejistoty na trhu, jak jste ve svém vyjádření popisoval.

Vzhledem ke zjištěným pochybením Vás podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv **žádám, abyste se ve lhůtě 30 dnů od doručení tohoto dopisu vyjádřil ke zjištěným**

10 Sdělení Mgr. Aleše Landsmanna ze dne 25. října 2021, č. j. 11646-2/2021-ERU.

11 Sdělení JUDr. Jany Štanclové, vedoucí oddělení ochrany spotřebitele, ze dne 13. ledna 2022, č. j. 03080-2/2022-ERU.

12 Sdělení Ing. Stanislava Kotena, ředitele Odboru kontroly elektroenergetiky a plynárenství, ze dne 21. června 2022, č. j. 03080-7/2022-ERU.

pochybením a informoval mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Pro úplnost dodávám, že paní A. je připravena předložit komunikaci s dodavatelem energií ohledně sporných závazků v minulosti, na které se podle Vašeho vyjádření dodavatel energií odvolával.

Jak jsem uvedl v začátku tohoto dopisu, společná diskuse nad tématem diskriminace spotřebitele bude dle mého názoru přínosná. **Budu proto rád, pokud se zaměstnanci Vašeho úřadu, kteří se zabývají diskriminací spotřebitele, zúčastní kulatého stolu s kontrolními orgány, který pořádám 5. června 2023** v sídle Kanceláře veřejného ochránce práv. Pracovníci Kanceláře veřejného ochránce práv při něm seznámí účastníky se svými poznatky a zkušenostmi s řešením podnětů na diskriminaci spotřebitele. Následně se můžeme domluvit, zda bude užitečné i užší setkání zaměřené přímo na případy, se kterými se setkává Váš úřad.

Děkuji Vám za spolupráci.

S pozdravem

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv
(podepsáno elektronicky)